СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XL. Ч. 121. Джерзи Ситі, Н. Дж., середа, 25 травня 1932. VOL. XL. No. 121. Jersey City, N. J., Wednesday, May 25, 1932. THREE CENTS.

І ПАЛАТА ПОСЛІВ ПРОТИ ЛЕҐАЛІЗАЦІЇ 2.75 ПРОЦЕНТОВОГО ПИВА

ВАШИНҐТОН. — Палата послів заявилася 228 голосами проти 169 за те, щоби звільнити „Вейс енд Мінс Коміті" від дальшого розгляду законопроекту посла О'Конор-Гола, яким домагалися леґалізації 2.75% пива. Податок від такого пива мав виносити 3 центи за пайнт. На тім мала заробляти державна каса річно коло $500,000,000.

Оте голосування дуже стурбувало мокрих, бо вони не надіялися, що дістануть так мало голосів.

ВИМАГАЮТЬ ВІД ВОКЕРА ЩОРАЗ НОВИХ ГРОШЕВИХ ВИЯСНЕНЬ.

НЮ ЙОРК. — Леґіслятурна комісія розслідже доходові податки, які оплачував мейор Вокер. У звязку з тим буде жадати вияснень, чому у податкових виказах не згадав він за ріжні грошеві трансакції, як за $26,535.51, які одержав від Дж. А. Сісто, а яких ніколи не звернув, або за $13,000, які видав на подорож до Европи, а які одержав від Дж. Ален Смита, або вкінці за $15,000, які одержав як мейор від одної корпорації титулом „гонорару" за адвокатські поради.

СОЦІЯЛІСТИ В НЕЗГОДІ.

МІЛВОКИ. — На краєвій соціялістичній конвенції прийшло до терть зприводу вибору голови партії. Одна сторона попирала поновний вибір Мориса Гилквита з Ню Йорку, а друга хотіла вибрати Деніела Гона, мейора міста Мілвоки. На чолі тої останньої стояв Нормен Томас, назначений конвенцією соціялістичним кандидатом на президента.

Сторонників Томаса названо „воюючими" і „реформістами", котрі змагають до „замериканізування" партії й тому є проти Гилквита, бо він є Жидом. Вибрано таки Гилквита.

ГУВЕР ВІДБУВАЄ ЕКОНОМІЧНУ КОНФЕРЕНЦІЮ З ЖУРНАЛІСТАМИ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер запросив до Білого Дому коло 30 журналістів і обговорював з ними способи пропаґанди для освідомлення загалу в справі економічного відродження краю.

БОРА ГОТОВ ПЕРЕЙТИ ДО ТРЕТЬОЇ ПАРТІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Бора заявив, що не возьме участи в нарадах републиканської конвенції. Кажуть, що це є тому, що Бора надіється, що на конвенції буде ухвалена мокра плятформа. У випадку, коли обидві головні партії ухвалять зміни у відношенню до прогибіції, сенатор Бора готов стати на чолі нової партії, сухої, й можливо стане від неї президентським кандидатом.

ДАЛІ ПІДНОСЯТЬ ЦЛА.

ВАШИНҐТОН. — Сенат підніс цла на ввіз дерева й міди. За підвищення цла голосували 36 сенаторів, проти 26.

ЗНАЙШЛИ ГРІБ КОРОЛІВ ПЛЕМЕНИ МАЯ.

МЕКСІКО СІТИ. — В стейті Юкатан роблять розкопи заходами Карнеґійської Фундації й шукають слідів культури давнього індіянського племени Мая. Тепер попали на гарно захований королівський гріб, у якім надіються знайти скарби давньої культури.

$25,000 ЗА ВИШУКАННЯ ТИХ, ЩО ВИКРАЛИ ДИТИНУ ЛИНДБЕРҐІВ.

ТРЕНТОН. — Проголошено нагороду в сумі $25,000 для тих, що вкажуть на злочинців, котрі викрали чи вбили сина Линдберга. Нагорода буде виплачена стейтом.

Проти виасиґнування цеї нагороди виступили деякі сенатори. Вони казали, що Линдберґ богатий і не потребує, щоби стейт давав нагороду. Дотого стейт уже й без того мав великі кошти в тій справі. Ґовернор каже, що назначено таку високу нагороду, щоби на неї злакомився дехто з ґенґстерів і видав справників злочину.

КАЖЕ, ЩО СОВІТИ ГОТУЮТЬСЯ ДО ВІЙНИ.

НЮ ЙОРК. — Еліяс Тобінкін, бувший російський кореспондент, пише, що совітські лідери переконані, що теперішня світова економічна кріза доведе до нової світової війни, та що та війна буде походом проти совітів. Вони кажуть, що таке виходить з науки Маркса й Леніна, котрі заповідали такий конфлікт. Ленін говорив, що капіталістична Европа піде цілком певно походом на комуністичну Росію.

Тобінкін твердить, що совіти жиють у „военній психозі". Вони, каже він, розвинули велику шпиґунську систему та готуються до війни на всі застави. Думають, що опінія світа є проти них. А найбільшими своїми ворогами вважають Польщу, Францію і Румунію. І кажуть, що якенебудь мале місточко на румунській чи польській границі може стати кождого часу другим Сараевом.

ВЧИНОК БОЖЕВІЛЬНОГО.

НЮ ЙОРК. — Рой О. Емері, літ 35, кинув з Менгетен Брідж у воду свою дволітню донечку, а потім сам кинувся з моста у воду. Догадуються, що він мусів дістати потрясення мозку і в такім стані допустився божевільного вчинку.

УКРАЇНЦІ В ДЖЕРЗИ СИТІ БУДУЮТЬ НАРОДНЮ ІНСТИТУЦІЮ.

Головна управа Українського Народного Дому при 54 Вен Винкл Еевеню, Джерзи Ситі, Н. Дж., за одобренням будівничого комітету підписала контракт на будову нової народньої інституції. Будова розпічнеться в четвер, дня 26. травня, в годині 9-тій рано. Розпічне її предсідатель Григорій Євусяк, разом з іншими членами головної управи Українського Народного Дому.

ВІД БОЛЬШЕВИКІВ ДО МУСОЛІНІЯ.

Премієр міністрів Туреччини і. міністер закордонних справ поїхали з візитою до Риму. Премієр Тефлік Рушді Бей заявив, що після відвідин приятеля Туреччини, Сталіна, він уважає потрібним відвідати другого приятеля — Мусолінія.

КРАДУТЬ ЯК КРУКИ.

На почті в Яблонові переведено контролю, після якої в касі виявилося „манко" біля три тисячі золотих, внаслідок чого помандрував до Іванової хати начальник почти, Сайдак.

ЦІКАВІ МЕТОДИ.

Теод. Лучко, власник дому при вул. Кривчицька Кольонія у Львові, розібрав домівку, щоби відтіля викинути Марію Вонсович.

ВБИЛИ ҐІМНАЗИСТА.

В ночі на 23 квітня на полевій дорозі з Золочева до Городилова вбито трома револьверовими кулями учня VI. кл. ґімназії УПТ. в Золочеві, Познаховського, родом зі Зборова.

І СВОЇ ВИЗИСКУЮТЬ.

В начальника громади Божикова, пов. Підгайці, Олекси Зіня, явилися плянтатори бураків, Гнат Стадник, Теодор Гоманишин, Іван Зінь і інші, з проханням випозичити їм на рахунок зачетів на плянтацію бураків гроші на заплачення податків. Начальник згодився випозичити плянтаторам суму 480 зол. покищо з громадських грошей — за оплатою 8 зол. на могорич. Щоб одержати готівку, плянтатори згодилися на пропозицію війта, взяли гроші, війт стягнув квоту 8 зол. і попросив всіх інтересованих до коршми на могорич. Аж в коршмі довідалися плянтатори, що начальник ще перед виплатою готівки мав у себе від цукроварні почтовий переказ на 480 зол., але затаїв посилку, бо хотів натягнути людей на могорич. Зробилася в коршмі аван тура і війтуньо мусів утікати.

СПАЛИЛА ДИТИНУ.

В селі Ляховські Бори (біля Вильна) занедужав на сверблячку 6-літній син селянки Анелі Шимкової. Тому, що ніякі ліки не помагали, скористала вона з поради сусідки, напалила в печі, вимастила дьогтьом хлопця і всадила в піч, де хлопчина мав перебувати 5 хвилин. Одначе в міжчасі Шимкова мусіла на хвилину відійти, а коли вернулася назад, з печі видобувалися тихі зойки. Важко попечена дитина в кілька хвилин по виняттю з печі в страшних муках померла. Шимкову арештовано.

ШКІЛЬНИЙ ІНСПЕКТОР ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ ДІТОЧИХ ЧАСОПИСІВ.

Повітовий шкільний інспектор Станислав Влонський у Тернополі скликав на день 1-го квітня ц. р. конференцію управителів і управительок усіх вселюдних народніх шкіл тернопільського повіту для обговорення ріжних біжучих шкільних справ. Між іншим інспектор Блонський порушив також і справу шкільних бібліотек, забороняючи при цьому як найгостріше держати у шкільних бібліотеках такі українські часописи: 1) „Світ Дитини", 2) „Дзвіночок", 3) „Наш Приятель" і 4) — навіть! — „Місіонар". Досі ті часописи можна було держати у шкільних бібліотеках, а львівська кураторія деякі з них навіть виразно припоручила давати до читання шкільній дітворі.

БЕСІДОВСЬКИЙ ПРО РАДЯНСЬКИЙ СОЮЗ.

Колишній радник большевицької амбасади в Парижі, Бесідовський, виголосив реферат на тему положення в Радянському Союзі. Він обвинувачує Сталіна у відібранню селянам землі та переміненню їх на фабричних робітників. Селяни стогнуть під надто високими податками, але вони мають іншу ментальність, як міські робітники, й потрапили спротивитися затіям влади та саботувати праці над розбудовою промисловости. Селяни нищать фабричні мотори, що коштували величезні гроші, й тимсамим розбивають заходи влади виконати пятилітний плян.

ПРОВОКАТОР ПУЖИЦЬКИЙ У ПАРИЖІ.

Відомий з процесу за здогадний замах на Пілсудського та демонстрації Центроліву в Швайцарській Долині, провокатор Пужицький, виринув у Парижі. Тут під назвищем Пужицького-Оленцького денунціював паризькій владі тих польських емігрантів, яких документи не були в порядку. За кожного такого еміґранта діставав 5 франків. Еміґранти про це довідались і Пужицький втік до Бельгії.

СТАРОСТИНСЬКИЙ „УКАЗ".

На домагання громад повітовий Комітет УНДО в Сколім розіслав петиції в ціли внесення протестів проти відомих, недавно вже соймом ухвалених трох законопроектів. Громадяни і громадські ради, розуміючи шкідливість тих законопроектів, масово і радо підписували протести і висилали, куди слід. Та повітовий староста на відході зі Сколього видав „указ", у якім заборонює підписувати петиції, наказує анулювати вже запротоколовані ухвали, а війтам погрожує карно-дисциплінарним доходженням. На підставі цього „указу" постерункові ходять по селах, тягають людей на протоколи та грозять карами і донесеннями.

КАТАСТРОФА ПОЛЬСЬКОГО КОРАБЛЯ.

Польський корабель „Цешин" наїхав на скалу і усів на ній. Дно корабля знищене. Машини й акумулятори знайшлися під водою, супроти чого радіо було нечинне. На поміч „Цешинови" виїхали фінляндські кораблі „Сампо" і „Протектор".

ЗА ВКРАДЕНІ ТРИ ОКОЛОТИ СОЛОМИ ЗАПОДІЯВ СОБІ СМЕРТЬ.

У Коршові, біля Коломиї, жив собі 52-літній селянин Михайло Годованець, син Дмитра. Безнастанно йому здавалося, що його переслідують. У січні ц. р. вкрав у сусіда три околоти соломи. І від того часу лякався, що сусід подасть його за це до суду й випроцесує увесь його маєток. В приступі шалу почав гнобити родину. Його замикали в стайні, де він і повісився.

ПИТАННЯ, НА ЯКІ МУСЯТЬ ВІДПОВІДАТИ ПРОФЕСОРИ.

„Ґазета Варшавська" наводить цікавий документ, який дістали від ректора професори одної з вищих шкіл у Кракові. Є це довірочний обіжник, що покликується на документ з Міністерства Освіти і прохає професорів відповісти на такі запити: 1) Чи брали ви діяльну участь у збройній боротьбі з урядами займанщини перед вибухом світової війни? 2) Чи займались ви самостійницькою працею перед вибухом світової війни? 3) Чи підчас світової війни служили ви в леґіонах і були членом польської військової орґанізації? 4) Чи є ви інвалідом польських військ із доби боїв 1918—20? Обіжник сильно налякав учених. Наукові здібности, як відомо, рідко йдуть у парі з фізичними даними і военними заслугами.

4,000 ДОМІВ ІЗ ЗААРЕШТОВАНИМ ЧИНШОМ.

У Варшаві є 4,000 домів, у яких чинш заарештований. Цей арешт полягає в тому, що чинш не впливає на руки власників домів, а на руки їх вірителів. Ті вірителі це є приватні люди й скарбова влада.

ВІДГОМІН КРОЙҐЕРІВСЬКОЇ АФЕРИ.

Слідча комісія знайшла в скритках концерну Кройґера 2 міліони шведських корон. Здогадуються, що гроші сховали директори концерну вже після смерти Кройґера. Забрали їх безправно з кас, рахуючи на те, що серед метушні вдасться їм гроші безкарно сховати.

САМОГУБСТВО.

В Бережанах отруївся Остап Пришляк, молодий хлопець (20 років), випивши в самовбийчому намірі сильну дозу стрихніни. Заалярмовані ріднею орґани влади перевезли конаючого до загального шпиталю. Не дивлячись на усі ратункові заходи лікарів, не вдалось вратувати життя. Тіло передано рідні для похоронення. Причина самогубства покищо невідома. Поліція почала доходження у напрямі виявлення причин самогубства, як теж джерела, де покійний роздобув отрую.

СТАТУЯ ХРИСТА НА ВЕРШКУ МОН-БЛЯН.

З Парижа повідомляють, що на одному з вершків Мон-Бляну, Мон Шамоні у Франції, задумують збудувати двацять кілька-метрову статую Христа-Царя. В основі цеї статуї мають збудувати каплицю з пропамятною таблицею, що теперішний Папа Пій XI, ще як о. Ахіль Раті, робив туди прогульки. Статую виконає різьбар Серра.

ПОЛЬЩА ЗАТІВАЄ НОВУ АВАНТУРУ

ПОЛЯКИ ГОТУЮТЬСЯ ЗАХОПИТИ ДАНЦІҐ І СХІДНЮ ПРУСІЮ.

ДАНЦІҐ (Вільне місто). — Німецькі лідери цього німецького міста запевняють, що вони мають точні відомости про те, що Польща готується в Данціґу повторити таку саме авантуру, яку вона зробила в 1920 році з литовською столицею Вильном, захопивши її в свої руки „збунтованим ґенералом Желіґовським". Крім вільного Данціґа, який проти його волі відірвано від Німеччини й якому ґарантовано незалежність, Польща також зазіхає на Східню Прусію.

Польща вважає, що настав для неї слушний час, бо Росія заклопотана тепер становищем на Далекому Сході. Та й увагу інших світових держав також проковують до себе далеко-східні справи. Отже здається Полякам, що тепер ніхто не зможе пошкодити їм анектувати Данціґ та частину Прусії. Представники німецького населення точно подають, що в данціґському коридорі, в Ґдині та в самому Данціґу Поляки вже мають кілька тисяч своїх „стшельців" та інших военно-патріотичних орґанізацій, які вже готові для захоплення міста. Вони переводять потрібні военні вправи в Ґдині та на сумежній з Данціґом території, яку антанта приділила Польщі, відобравши її від Німеччини.

Крім того в данціґському коридорі та в Ґдині Польща накопичує своє військо з важкими гарматами та тенками. Польська влада й уряд заперечують підготовку до захоплення Данціґа, а разом з тим допускають у пресі аґітацію за це й допомагають усіми способами орґанізації военних відділів, які можуть легко обернутися в „повстанців". Данціґ для Польщі побіч торговельного значіння є дуже важною военною базою на випадок війни з Росією.

ФРАНЦІЯ НЕ ЗМЕНШИТЬ АРМІЇ.

ПАРИЖ (Франція). — Майбутній премієр-міністер Франції, Еріо, який прийде до влади з початком червня, як лідер соціялістичної більшости нового парляменту, заявив, що він не буде вести політики ріжних соціялістичних екстрем та експериментів. Зокрема він не стане безоглядно зменшувати французьку армію та взагалі всі приготовання до оборони держави. Навпаки, він старатиметься оборону держави ще більше удосконалити та змодернізувати.

Еріо відбув наради з премієр-міністром Тарде та з президентом републики, готуючись обняти провід у новому уряді. Супроти Німеччини Еріо обіцює вести таку політику, яка не сприялаб там зростови гітлєризму.

СЕРЕД ГІТЛЄРІВЦІВ РОЗЛАМ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Частина лідерів партії націонал-соціялістів незадоволена з того, що Гітлер піддержує політику співробітництва та коаліції з іншими партіями. Противники такої коаліції бачать у цьому послаблення антисемітської пропаґанди та політики партії. Тому вони рішили сформувати нову соціял-націоналістичну партію, яка на ніякі компроміси з іншими не йшлаб і була би безпощадно брутальною супроти Жидів.

ТУРЕЧЧИНА ВІШАЄ ПОВСТАНЦІВ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — В місті Адан закінчився довгий судовий процес над повстанцями Курдами, яких захопили Турки в 1930 році біля гори Арарат. 44 повстанців засуджено на кару смерти через повішення. Десятьом даровано життя, а 34 будуть цими днями повішені.

Крім того на ріжний час до тяжкої вязниці засуджено 90 Курдів.

ЩЕ НЕМА УРЯДУ В ЯПОНІЇ.

ТОКІО (Японія). — Адмірал Макото Сайто ще не сформував надпартійного кабінету міністрів. Всі признають, що його імператор добре вибрав на ролю премієра міністрів безпартійного уряду, але Сайто стрічає великі труднощі з боку лідерів великих японських партій, які хотілиб мати владу в своїх руках.

Не зважаючи на те, що новий премієр безпартійний, а тому не має в парляменті своїх партайманів, усі думають, що тепер у Японії такий настрій, що його уряд зустріне підтримку більшости парляменту.

ЯПОНЦІ СПИНИЛИ ЕВАКУАЦІЮ ШАНҐГАЮ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Загальний страйк на телеґрафі й почті привів до того, що японський уряд припинив евакуацію Шанґгаю, а военна влада наказала морякам та частині армії знову заняти стратеґічні пункти в місті. Страйк почтових робітників та службовців, що розпочався в Шанґгаю, поширюється далі на територію Китаю.

КИТАЙ ПОПЕРЕДЖУЄ ЛІҐУ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Китайська делеґація Ліґи Націй попередила Ліґу Націй, що коли Японія не буде спинена в своїх виступах проти Китаю, то це викличе нову світову війну й катастрофу.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЖІНОЧИЙ КОНҐРЕС

В тиждень по тім, як Американка, Міссіс Амелія Ірґарт Путнем, замужня жінка, літ 34, перелетіла літаком Атлянтійський океан, зберуться в Ню Йорку українські жінки на перший Жіночий Конґрес.

Від 1918 р. приготовлялася Місіс Путнем до того, щоби доконати отсеї великої історичної події. Побирала перші лекції летунства за зароблені гроші й тренувалася довгі літа. А вкінці доконала великого діла, бо перелетіла Атлянтійський океан в 1928 р. Але доконала того разом з двома мущинами, з котрих один був пільотом, а другий механіком, а вона була ґейби товаришкою подорожі. І це останнє її не задоволило. Вона як жінка забажала доконати отсього діла цілком самостійно. Приготовлялася до того 4 роки. Набравши вправи і набувши відповідний літак, ждала на відповідну хвилю, а коли та хвиля прийшла, пустилася в дорогу без шуму і реклями, і побідила. І доказала практично, що жінка може нарівні з мущиною доконувати і найбільших діл, коли хоче їх доконати, коли набуде потрібне знання, коли узброїться в сильну волю і матиме, якщо замужна, розумного чоловіка, що не стане на перешкоді її змаганням.

Такий модерний тип жінки стоятиме цілком певно й перед тим жіноцтвом, що збереться незабаром на перший конґрес українських жінок в Америці. Цей конґрес може записатися в історії руху українського жіноцтва в Америці як переломова подія, якщо наші жінки вийдуть з нього з таким запалом до спільної праці, з яким взялася місіс Путнем до справи перелету через океан.

Українська жінка буде теж перелітати на Жіночім Конґресі Атлянтійський океан і долетить думкою до рідного краю і думатиме про те, як йому допомогти до визволення та як звязати душу тут родженої дитини з краєм, з якого ми вийшли. І той перелет, якщо він буде потім попертий ясною програмою, працею, полетом і новою думкою, може мати для української справи більше значіння, ніж має перелет місіс Путнем для закріплення еманципаційних жіночих змагань.

Українській делеґатці на Конґрес треба буде розглянути питання національного виховання наших дітей в Америці. Вона теж мусить знайти спосіб, як втягнути українську жінку у вир нашого народнього життя, як її заактивізувати, змодернізувати і запалити до праці для вищої цілі в життю. Бо доперва така жінка буде більш задоволеною і щасливою і більш корисною для народа.

Гнат Порохівський.

ВТІКАЧІ З УКРАЇНИ

(Допис з Румунії)

Пересилаю Вам коротку статтю „Втікачі з України", в якій наводжу лише деякі факти щодо ілюстрації тих жахливих картин, які мали місце на Дністрі в початку цього року. Не хочу обтяжувати читачів перечисленням усіх таких фактів переходу через Дністер, бо всі вони дуже подібні один до другого, а ріжняться лише місцем та скількістю втікачів і жертв.

Але ті картини, які я подав, яскраво змальовують той розпучливий стан, у якому знаходяться українські селяни, коли вони рішаються на перехід Дністра.

Подаю у своїй статті коротко й причини, які селяни подають для своєї утечі. Тут теж повна одноманітність. Вибрав Вам лиш 20 імен сіл та відповідей щодо причин утечі, але гадаю, що вони вистарчать для того, що саме заставляє селян втікати.

Не тільки півчас побуту над Дністром, я мав змогу говорити з втікачами, а навіть мав своїм тяжким обовязком перепустити через мої руки більше як пів сотні тут у Букарешті.

Згідно з урядовою румунською статистикою в часі від 1 січня до 13 березня 1932 р. перебігла на територію Румунії з України така скількість збігців: мужчин, 315; жінок, 234; дітей, мужеського роду 283; дітей, жіночого роду 223.

Всі вони національности української та румунської.

Лише цій тисячі людей вдалось перебратися на румунський беріг, але багато з втікачів не змогли цього зробити й полягли від куль радянських пограничників, або на самому Дністрі, або на терені України.

Втікали переважно селяни, групами й по одному.

Румунська преса подавала в свій час:

„В ночі з 5 на 6 лютого б. р. большевицькі пограничні сторожі побачили 5 чоловіків і одну жінку, Калину Даміян, що намагалися перейти через Дністер. Пограничники стріляли з рушниць та кидали на втікачів гранати. Жінку вбили, а мужчини добігли до румунського берега. Трупа жінки не забрано і її клювали ворони".

„В ночі з 5 на 6 лютого в районі Тягині перебігла через Дністер одна родина з села Токмяжу. Родина складалася з батька, матери та чотирох дітей".

„Тодік на румунський пункт Серпені перебігло з України три родини в складі 10 осіб".

„Дня 23 лютого перебігло на румунський берег дві родини в складі 12 осіб: старих, дорослих та дітей".

„Дня 23 лютого в лісі Олянешти, що на українськім березі, совітські пограничники захопили три групи збігців у числі 115 осіб. Пограничники стріляли на них, зробивши з ліса кладовище... З цієї скількости збігців уратувалися 41, що добігли пораненими до румунського берега".

„В ночі на 26 лютого совітські пограничники переняли багато селян, які хотіли втекти на румунський берег біля міста Тегини. Всі втікачі були знищені ручним та гранатним вогнем. Населення Тегини було розбуджене зі сну стрілами та зойками нещасних людей..."

„Біля села Пояна, повіт Оргей, вісім родин хотіли втікати з України на румунський беріг. Радянські пограничники переняли дві родини й перед очима румунських пограничників розстріляли 12 душ, з яких складалися ці родини. Між ними були старі, жінки й діти. Плач та зойки цих нещасних, які умирали під кулями радянських пограничників, було чути на румунському березі. Інші родини щасливо добралися до румунського берега".

„Дня 2 березня в 6-тій годині рано одна дівчина бігла по леді до румунського берега, проти міста Дубосари. Куля совітського пограничника забила її тоді, як вона вже була біля самого румунського берега. З паперів, які знайшли при цій нещасній, стверджено, що вона називається Ялина Урсуя".

„Дня 17 березня перебігли Дністер під вогнем совітських пограничників 70-літній дідуган та 17-літня дівчина. Добралися до румунського берега обоє поранені.

„В ночі з 21 на 22 березня з села Скутарі, якому загрожувала висилка з України, всі мешканці намагалися втекти на румунський беріг, але були оточені пограничниками й перебиті. Три години було чути крики, стріли та зойки тих, які конали..."

„Дня 21 березня перебігли під большевицьким обстрілом 30 совітських громадян на румунський беріг. Кілька мертвих та поранених осталося на Дністрі..."

„Дня 22 березня в 10 годині рано українські селяни на двох возах намагалися переїхати через Дністер. З них лише один добрався до румунського берега. Решта, три мущини, одна жінка та двоє дітей, полягли під кулями совітських пограничників. Були перебиті й коні..."

Взагалі від 1 січня до 13 березня 1932 р. було убито на очах румунських пограничників 10 осіб, поранено 29. В то скількість не входять ті, які були забиті на українському березі напроти Тигини та в лісі Оланешти.

„Дня 18 квітня добралися на човнах до румунського берега 45 збігців..."

Хвиля збігців після того, як Дністер розмерзся, навіть тоді, як була повінь, не припиняється.

Характеристичним у цій втечі є те, що втікачі знають, що їх чекають кулі совітських пограничників на Дністрі, але всеж таки воліють ліпше загинути від кулі пограничників, ніж продовжувати жити в радянському пеклі.

Ми тут подаємо лише частину всіх тих випадків переходу Дністра, про які подавала румунська преса. Але було багато і таких випадків, про які преса не могла знати, або не вважала потрібним писати. Так, наприклад, хвиля збігців була до 1 січня 1932 р., але тоді на цей фактор ніхто не звернув серіозної уваги, може тому, що вважали це звичайне випадкового характеру. Лише після того, як всім стало ясним, що воно має дуже глибокі причини, а особливо після того, як большевики улаштували масакру в лісі Оланешти, преса і вся громадська опінія звернули увагу на збігців та почали про це говорити й писати.

Я два рази відвідав Дністер тоді, коли хвиля збігців була найбільша, й говорив майже з усіми втікачами.

Увесь матеріял, зібраний мною, свідчить про тяжкі умовини життя на Україні, про терор, який там панує, про знущання большевиків над українським населенням, грабунок селян, про виснаження робітників...

В погоні за виконанням хлібозаготовок совітський уряд не затримався та не затримується і тепер від жорстокости, знущання і насильств перед селянами. Це й примушує селян втікати, щоб уратувати своє життя та не бути засланими на Соловки, чи на Сибір для примусових робіт.

Десятки селян, переслуханих мною, свідчать:

1. **Володимир Грицків з села Незавертайлівки**, 18 літ. Утік до Румунії 30 січня. „Втік, бо маму відправили на Соловки за невиконання хлібозаготовки... Ратувався від голодової смерти..."

2. **Петро Гординський з села Піщанки**, 23 роки. Прибіг до Румунії 12 лютого. „Втік від нужди та голоду..."

3. **Іван Мирошниченко з села Силидівка, Донбас**, 23 роки. Прибіг до Румунії 6 січня 1932 року. „Втік, бо в батьків забрали за невиконання хлібозаготівлі все: збіже, худобу та вигнали з хати. Всім загрожували Соловки..."

4. **Елізар Павличенко, село Бутир**, 33 роки. Перебіг Дністер 24 лютого. — „Бо у мене забрали все... вигнали з хати з жінкою та чотирма дітьми... Втік, щоб не бути висланим на Соловки..."

5. **Федір Толока, село Дубосари**, 24 роки. Перебіг 9 березня. — „Від великої нужди, щоб уратувати в Румунії життя..."

6. **Кирило Завірюха, село Кошнівця коло Ямполю**, 28 років... — „Бо приходила смерть під большевицьким режимом".

7. **Охрим Семен, село Каменка**, 43 роки... „Забрали все за те, що не міг виконати хлібозаготівлі... Вигнали з хати з жінкою та пятьма дітьми..."

8. **Максим Довгий, село Голобоке**, біля Могилева, 50 літ. Перейшов 2 березня. — „Не міг більше жити, хоч вішайся! Взяв жінку та троє дітей і пішов на явну смерть... Або згину, або спасуся, а не буду вмирати голодовою смертю, або гнити в лісах Сибіру..."

9. **Василь Ляшевський, село Тихонівка, Ямпіль**, 18 років. — „До того дійшло, що ні їсти не було що, ні одягнутися в що. На працю йти, то за ті гроші, що дадуть, навіть їсти не можна купити, і зовсім голим останешся. А скажи лише слово: Сибір, тюрма..."

10. **Софія Когут, село Хоролівка, Тульчин**, 18 років... — „Хотіли, щоб я вписалася в комуністи... Не хотіла... Не давали жити..."

11. **Федір Городник, село Чорнобіль, Київщина**, 23 роки. „Не міг служити службу комуністам, які знищили мою родину..."

12. **Юхим Садиба, село Стросешти біля Балти**, 40 літ. — „Все забрали за невиконання хлібозаготовки. Не міг дати збіжа, якого від мене вимагали, хоч все віддав, що було... Вигнали з хати..."

13. **Михайло Вотнар, село Міланівка**, 28 років. — „Все забрали за те, що не міг дати певної скількости збіжа. Вигнали з хати... Мали відправити на Соловки..."

14. **Никифор Бондар, село Рашків**, літ 26. — „Все забрали на те, щоб кормити місто ... оставили нас на голодову смерть..."

15. **Данило Плохий, село Рашків**, 39 літ. — „Як втягали в колгоспи, забрали мене до колгоспу з усім моїм майном: збіжем, скотиною, птицею. А, як бувшого заможного, тепер викинули мене з колгоспу не повернувши мені нічого. А з колгоспу викинули, бо ходив до церкви та молився Богу."

16. **Ернест Рисмандо, Одеса**, 23 роки, католик... — „Втік, бо переслідували за релігію. Підкинули мені інструмента й казали, що я його вкрав... Мали судити..."

17. **Пилип Захарчук, село Веренка, Тульчин**, 44 роки... — „Забрали все майно за невиконання хлібозаготівлі, вигнали з хати. Знав, що відправлять на Сибір..."

18. **Митрофан Кушніренко, село Вепенка**, 53 роки... — Те саме.

19. **Іван Грицак, село Конилівка, Камянець Подільський**, 14 років... — „18 лютого прийшла до хати бриґада комсомольців, зробила ревізію і знайшла трошки схованого збіжа, яке мама лишила, щоб не умерти з голоду. Маму взяли в тюрму. А мені сказала: „Біжи, сину, за Дністер, може там Бог спасе твоє життя..."

20. **Шмуль Брик, Одеса**, 69 літ, пекар... — „У мого приятеля забрано ні защо, ні прощо все майно, а я говорив, що це зробила влада... За ці слова відсидів два роки в тюрмі. Випустили, але я скоро побачив, що мене чекає щось гірше... Втік..."

Такі відповіди дають всі втікачі. Селяни всі, навіть ті, котрі походять з найдальших сіл оповідають одно й те саме про їхне нещасне життя та утиски, які терплять. В чому ці утиски та звідки вони походять?..

Совітський уряд намітив зібрати в році 1931/32 певну скількість збіжа з кожної округи. Не приймаючи на увагу, чи село може дати ту скількість збіжа, яку на нього наложено, влада вимагає, щоб воно її дало. Звідси походять всі репресії: тюрми, висилки, Сибір, розстріли всіх тих, хто має мужність заявляти про незаконність. Заслання селян українських на Північ продовжується. Раніше висилали лише голови родин, але тепер висилають з усіми родинами.

Селяни розповідають, що там на Півночі гинуть всі, а особливо діти. Отже багато селян, щоб не попасти з дітьми на Північ, втікає за кордон бо думають, що їх, полишених дітей та жінок, влада не відправить на заслання. „Уряд", мовляв, „має там в Сибірі потребу в робочій силі, а не в дітях". Отже самих дітей туди не відправляє. Тому селяни кидають своїх дітей на волю Бога, а самі втікають.

Щодо робітників, то вони втікають мало.

Інтеліґенція розповідає про тяжкі умовини життя, але щодо мотивів утечі, то кождий має свое специяльне: один тому, що був старшиною в протибольшевицькій армії, другі тому, що намагалися шкодити і т. д.

Взагалі можна сказати, що при всьому тому, що в пресі часами зявляються повідомлення про те, що нібито совітський режим „міняє курс", **хвиля втікачів показала в усій яскравости, що коли там і міняється курс, то лише до гіршого, до більшого страждання населення, а особливо українського селянства.**

Українське селянство винищується фізично: жие в голоді та холоді, переслідується за невиконання хлібозаготовок, кидається в тюрми, висилається, розстрілюється... **На землі, які залишаються, привозять селян з Московщини, садовлять на ці землі московських салдатів після звільнення їх з військової служби і т. п.**

Самому фізичному існуванню українського народу загрожує така небезпека, якої він ще не мав в своїй історії...

Бухарешт 24/IV, 1932 р.

Володимир Яцишин,
ст. пл. розв. „Бурлака".

У ДВАНАЦЯТЬЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ

(2)

Однак фактичний основник Українського Пласту, д-ра О. Тисовський, уже уявляв собі це „щось" в перших формах і в недовзі після Зїзду видав у липні 1913 року підручник п. з. „Пласт". Дальше пішло вже все життєвим темпом.

Зпочатком 1914. року збирається другий пластовий Зїзд. Він уже покинув дорогу шукання, а створив собі „Осередню Пластову Управу" у Львові, довкола котрої мали гуртуватись пластове життя. 18. червня 1914 року відбувається величавий зїзд з цілої Галичини й Буковини, що бере участь в українській маніфестації перед війною в другому Краєвому Сокільському Здвизі, а 29 червня відбулися перші пластові змагання. Прийшли ферії 1914 року, а точніше місяць липень. Ця дата в життї Українського Пласту рівнозначна англійському серпневи 1907 року, а англійському острову „Бравнсі" відповідає наша Чорногора. Там відбувся перший український пластовий табор під проводом проф. П. Франка.

Карпати побачили українських пластунів.

Над Европою тимчасом збиралися хмари й настала завірюха — світова війна. Вона й припинила дальший розвій Українського Пласту. Розбрилось братерство по всіх фронтах світового молоха-війни, а останній нарибок передвоєнного пластунства, зложивши святочну пластову присягу, відійшов на фронт!

В пожарі всесвітнім луни ті кріваві,
Під звуки завзятих зусиль боротьби,
У память давньої предківської слави,
Вкраїні обіти складаю отсі:

Плекатиму силу і тіла і ума,
Щоб нарід мій вільний могучий раз [став,
Щоб тиха журлива невольника дума [замовкла,
А гордо щоб спів наш лунав.

Красу я і щастя по всій Україні ши- [ритиму,
Власний забуду свій труд,
Щоб зір свій від праці при згобленій [спині
Підняв з часом в небо мій втомлений [люд.

Я працю, невдачі, всі злидні, недолю,
Пійму, як завдання трудної ігри,
З життям так поборюсь, як з трудами в полю,
Мину обережно зрадливі яри.

А летом вірлиних крил скоба полину
Під хмари і бистро оглянусь в степу,
Помірю тернистий ввесь шлях України,
На щастя дорогу введу Вітчину!

Так присягала й чета ім. Петра Сагайдачного у Львові. Пішла і міряла шляхи України. Зміряла, але не вернулась. Тільки присяга нам залишилась.

На сході розвалився царат. В революційному хаосі кристалізується українська думка, а опісля держава, а в державі приймається і пластова ідея. Започаткував пластовий рух на Наддніпрянщині Евген Слабченко, що заснував в 1917 році український пластовий відділ у Білій Церкві.

Приходить 1918 рік. 28 вересня ц. к. Шкільна Краєва Рада у Львові узнає Український Пласт організацією молоді під протекторатом Українського Краєвого Товариства опіки над молоддю. Таким чином Український Пласт дістає урядову апробату. І на Наддніпрянській Україні пластовий рух поширився. Видано там підручник „Український Скавт".

Та колесо історії знову прудко повернулося, а важні історичні події розторощили ніжний ще тоді пластовий рух. Тут на заході забирав наїздник зрошений українською молодою кровю камінчик за камінчиком Льва-міста, а там на сході насувала червона північна навала! Здавалось, що пластовий рух завмре, згине в тих страшних румовищах загально-національної катастрофи. Так тільки здавалось!

Правда, на сході України під важким червоно-московським чоботом завмер пластовий рух, але на її заході, де він вже сильніще закоренився, він скоро оживає. Пластові провідники здають собі добре справу з того, що треба з цієї загально-національної катастрофи молодь вивести. Невеликий гурт працьовників забирається до праці. Пластовий рух знову стихійно поширюється. На гарні передвоєнні традиції вже виростати повоєнна пластова організація. На чолі цього руху стає Верховна Пластова Рада, як секція Українського Краєвого Товариства опіки над молоддю у Львові з екзекутивною Верховною Пластовою Командою. Заледви закріпився трохи пластовий рух, і вже від 1921 року починає виходити журнал-офіціоз Українського Пласту „Молоде Життя", а духовий творець Пласту, д-р О. Тисовський, видає підручник „Життя в Пласті". Це наш, український "Scouting for boys" з додатком організаційної схеми дівочого Пласту. При школах громадно основуються пластові відділи, а 1-го листопада 1921 року основано перший дівочий пластовий відділ на Закарпатській Україні. І в час змагання останніх національних сил за свободу, в час вичікування й віри в міжнародню справедливість, подає краєвому пластовому рухові в 1922 році дружню руку український пластовий рух на Волині, в Щипорні, та з далекої заокеанської вільної землі Вашинґтона. В Ню Йорку пан Б. Каштанюк засновує мужеські пластові відділи, а панночка Катерина Шутак засновує й провадить український жіночий пласт. В 1922 році Український Пластовий Уклад зазнає великої втрати в особі члена Верх. Пл. Ради і Команди і редактора „Молодого Життя", Степана Тисовського.

Приймов 1923 рік. Серед Закарпатських Українців поширюється дуже пластовий рух. Березень того року розвяв віру старшого громадянства західно-українських земель у міжнародню справедливість, одначе у пластових рядах він нічого не знищив. Навпаки, пластові провідники зрозуміли тоді ліпше останнє гасло Бейден-Повела — послідовність, дрібна праця, систематичність. І на заміну попередній стихійности йде систематична, передумана на будуче праця. Зарисовується нова організаційна схема. Преса і видавництва розбудовуються. Зачинає розбудовуватися наше таборництво. Пластуни йдуть в сиві, величні Карпати. Там за місяць мандрування переоджуються, молодшають. Стає в них інший світогляд, інша душа. Вертають з Карпат бадьорі, повні сили й ініціятиви юнаки.

Збирається перший повоєнний Верховний Пластовий Зїзд. На ньому вибрано нову Верховну Пластову Команду з Верховним Отаманом проф. Северином Левицьким, з таким ось нам, пластунам, „нашим Северком" на чолі. Він стояв на цім пості аж до розвязання Пласту.

(Конець буде)

Кождий сотик, кождий даток
Нашій „Рідній Школі" в дар
Це майбутнього завдаток,
Це на ворога удар.

Рідна Школа — наша зброя,
Рідна Школа — це наш щит,
В Рідній Школі — міць героя,
Що неволю повалить.

Гріш, що даш на рідні школи,
Не пропащий гріш ніколи.
Вернеться, зросте він згодом
В міліони між народом.

А віддасть його Вкраїні
Молоде те покоління,
Що у рідній вчилось школі
Добувати долі-волі.

ВИРІВНАНА ВКЛАДКА

Для зрозуміння самого вирівнання вкладок треба знати дуже високі рахунки, яких звичайно не розуміє навіть людина з покінченою „гай скул". Тому було би безпредметовим подавати цей рахунок у газеті. Тому треба просто подати вислід цього розрахунку.

Отже член запомогової організації платить за своє обезпечення на тисячу долярів так:

Коли член при вступі до організації має літ	то його рівна річна вкладка, платна згори, виносить
20	$ 10.34
21	10.62
22	10.92
23	11.24
24	11.57
25	11.91
26	12.28
27	12.67
28	13.07
29	13.50
30	13.96
31	14.43
32	14.93
33	15.47
34	16.02
35	16.62
36	17.24
37	17.90
38	18.59
39	19.33
40	20.11
41	20.93
42	21.80
43	22.72
44	23.69
45	24.72
46	25.81
47	26.97
48	28.20
49	29.51
50	30.91
51	32.39
52	33.97
53	35.65
54	37.45
55	39.36
56	41.41
57	43.60
58	45.94
59	48.45
60	51.13
61	54.01
62	57.10
63	60.41
64	63.98
65	67.82
66	71.95
67	76.40
68	81.21
69	86.39
70	92.00
71	98.06
72	104.62
73	111.74
74	119.45
75	127.83
76	136.93
77	146.84
78	157.62
79	169.37
80	182.18
81	196.17
82	211.44
83	228.14
84	246.42
85	266.43
86	288.36
87	312.42
88	338.80
89	367.80
90	399.60
91	434.68
92	473.03
93	515.52
94	560.52
95	608.72
96	662.21
97	737.67
98	961.54

Табелька ця проста і не потребує багато пояснення. Як видимо з неї, член, що вступив до організації, маючи 20 літ життя, має платити згори річну вкладку в сумі 10 долярів 34 центи. На другий рік його вкладка не збільшається, він знова буде мав заплатити на початку року 10 долярів 34 центи. На третий рік його вкладка буде також 10 долярів 34 центи. На десятий рік також лише 10 долярів 34 центи. Така сама на двацятий рік його членства, на трицятий, така сама до його смерти, чи смерть прийде зараз, чи член дожие глибокої старости. При системі рівних вкладок премія не збільшається: все остається на одній висоті від приступлення члена до організації аж до його смерти або виступлення.

Це є перша ріжниця, яка заходить межи системою рівних вкладок і системою природних вкладок.

Друга ріжниця межи системою рівних вкладок і системою природних вкладок є та, що при системі рівних вкладок член, платячи свою рівну вкладку, остається членом до смерти, не тратить обезпечення на старі літа, як це є при системі природних вкладок.

Одна лише справа при системі рівних вкладок вимагала би пояснення. Бачимо з табельки природних премій, що чим більше літ член мав при вступі до товариства, тим більшу вкладку він має платити.

20-літний член платить $10.34, 25-літний $11.91, 30-літний $13.96, 35-літний $16.62, а 40-літний $20.11.

Щоби доказати, що воно мусить бути так, треба би показувати спосіб вирівнування вкладок. Так ми цього рахунку не подавали. Тому й постараємося вияснити справу на прикладі.

Припустім, що в якійсь спілці є така установа, що спільники мають платити до спілки першого року по 20 долярів, на другий рік по 30 долярів, на третий по 40 долярів, на четвертий по 50 долярів, а на пятий по 60 долярів. Починаючи від шестого року спілки, спільники не будуть вже нічого платити, а ті, що не приступлять зараз на початку, але пізніше, другого або третого року, або четвертого, або пятого року, мають платити лише ті вкладки, що в роках їх членства будуть припадати, а не журитися вкладками, які платили інші спільники в часі, коли ці нові члени ще не були в спілці. Вийде з того таке: ті, що приступили при основанню спілки, будуть платити такі уділи: $20, $30, $40, $50 і $60, разом $200. Ті, що приступлять в другім році, будуть платити уділи: $30, $40, $50 і $60, разом 180. Ті, що приступлять в третім році, будуть платити такі уділи: $40, $50 і $60, разом $150. Ті, що приступлять в четвертім році, заплатять уділи: $50 і $60, разом $110. А ті, що приступлять в пятім році, заплатять один уділ в сумі $60.

Якби принято проект вирівнати уділи, вийшло би ось що:

Щоби вирівнати уділи тих членів, що приступили в першім році, треба додати їх уділи й поділити через число уділів. Сума їх уділів виносить $ 200, число уділів 5. Поділивши 200 через 5, дістанемо 40; вийде, що члени спілки, що приступлять до неї в першім році, будуть платити 5 річних вкладок, кожда в сумі 40 долярів.

Вирівнавши вкладки для членів спілки, що приступлять до неї в другім році, дістанемо суму $45 (180 : 4=45).

Рівна вкладка для спільників, що приступлять в третім році, буде виносити 50 долярів (150 : 3=50).

Рівна вкладка для спільників, що приступлять в четвертім році, буде виносити 55 долярів (110 : 2=55).

Порівнавши з собою вирівнані вкладки, ми бачимо, що чим пізніше спільник приступить до спілки, тим більший рівний уділ буде мав платити кождого року.

А тепер порівнаймо цю спілку з запомоговим товариством. Після справедливої системи природних вкладок кождий член має складати з року на рік на кошт обезпечення членів в його віці. Цей кошт збільшається з року на рік, отже і його вкладка буде збільшатися з року на рік — подібно як у спілці в поданім нами примірі.

Член, що вступив до організації не в 20. році життя, але пізніше, в 30. або 40., не журиться за кошт обезпечення членів свого віку в попередних роках, коли він не був членом; він має лише платити біжучий кошт свого обезпечення. Він не платить за час, коли він не належав до організації. Зате він тоді не був обезпечений; якби він був тоді помер, його родина лишилася би була без заосмотрення.

Член запомогової організації не платить вкладок вічно, лише до своєї смерти або виступлення; для кождого члена приходить час, коли він перестає платити свої вкладки — подібно як в спілці в нашім примірі.

Коли все в запомоговім товаристві, опертім на системі природних премій, таке подібне до спілки в нашім примірі, то як ми вирівнаємо вкладки в запомоговій організації, ті вкладки також мусять бути подібні до вирівнаних уділів в спілці нашого приміру, а саме: рівні вкладки запомогової організації мусять бути тим вищі, в чим старшім віці член приступає до організації. Це не є жадна забаганка запомогової організації; це річ, яка виходить з рахунку, а що виходить з рахунку, це не дається змінити на найменшу частинку.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЧЕСТЕР, ПА.

Свято Матери.

Дня 8 травня влаштовано заходом відділу „Союза Українок" День Матери в салі Народного Дому.

Союз Українок улаштував це свято в злуці з Рідною Школою. Випало воно прегарно.

Заки зачалося свято, старша молодь поприносила своїм матерям дарунки. Складалися вони виключно з квітів.

Свято відкрила вступним словом предсідателька „Союза Українок", Ю. Лебіщак, пояснивши ціль та значіння цього свята. Дальше слідували діточі хорові продукції під проводом пароха о. П. Білоня, переплітані гарними деклямаціями, котрих зміст то величав маму — клонився перед її величю, — то оплакував гірку материнську долю.

Миле враження на всіх зробили діточі вправи з піснями і рухами.

Пані К. Білонь у своїм гарно опрацьованім та змістовім рефераті, начеркнувши високе покликання матери, представила ядерно її обовязки. Зазначила, що ми повинні святкувати день тої матери, котра вміє дати своїй дитині українську душу, котра може вдихнути в неї духа повного посвяти, жертви й геройства, котра виплекає повагу й гордість до свого, й котра защіпить в серцю дитини ясну зірку української ідеї.

Оттакої української матери свято святкуймо! Таку матір нашу обожаймо. За неї Бога молімо! В ній основа й будучність народу українського!

Далі шановна бесідниця звернула увагу матерям на їх великий та святий обовязок: — се релігійно-моральне та національне виховання дітей.

Дальші точки концерту, які складалися з жіночого хору, як „Зеленая та ліщинонька" та „Ой ти знав (сольо гарно виконала пані О. Совінська) виконано по майстерськи.

Деклямацію поетки Уляни Кравченко на „Свято Матери" продеклямувала пані А. Гливяк. Сольо-спів виконала пані К. Білонь. В програму свята увійшли ще національні танки „Козачок подільський" укладу артиста В. Авраменка, котрий виконали діти Рідної Школи. Дуже гарною несподіванкою була гра на пяні С. Рубаш, К. Каспер і Пастушка, дует на скрипку і пяно двох братів Пастушків, а також гра на скрипку і гармонію Єдинака та Заяця. Свято закінчено таким живим образом: Сидить мати (пані П. Мельник) сивенька, мов голуб, а кругом неї дітвора. Всі вони в народніх строях, здається наче китиця квітів. Виступає хлопчик М. Весоловський і деклямує вірш І. Киріяка „До мами". Деклямує гарно, з великим чуттям. А маленька, гарна дівчинка Забитко вручає кошик чудових квітів мамі (пані П. Мельник). Діточий хор дуже мило відспівав пісню: „Є мама". Пані П. Мельник встає і зворушаючим голосом красно дякує діточкам за їх привіти, любов та за квіти.

При кінці пані Р. Хвалюк щиро подякувала всім, котрі брали живу участь в концерті, і з щирим словом звернулася до молоді і нагадала про їхні обовязки до матерей, закінчуючи словами: „Бо хто матір забуває, того Бог карає". Відтак всім присутним матерям припинали живі квіти.

Свято закінчено співом національної пісні „О, Україно". Свято се одушевило всіх присутніх.

А. Гливяк.

—o—

ПІТСБУРҐ, ПА.

Нові лаври Кошиця й Авраменка.

В пятницю, дня 20. травня, святкувала Пітсбурщина 200-літні уродини Юрія Вашингтона при співучасти хору п. Александра Кошиця і танцюристів зі школи п. Авраменка. Невелика, але гарна музична галя Карнеґія була занята майже виключно українською місцевою й околичною публикою. Американців було мало. Місць порожних було майже до половини. Попискувалися, так би сказати, свої перед своїми, але гарно на причуд гарно. І п. Кошиць і п. Авраменко збирали рясні оплески, а найбільше враження зробив на публику танок маленького хлопчика і дівчинки і попис самого п. Авраменка. А п. Кошиця обсипано квітами. Спів його хору прямо чарував. Концерт відкрив вступним словом о. Денис Кульматицький з Мікіз Ракс і представив публиці щирого приятеля Українців, суддю Мек-Манора. Цей звеличав українську пісню і український танок і, дякуючи Українцям за їх участь в звеличенню памяти першого і найбільшого президента Америки, пожелав Україні діждатися скоро свого власного Вашингтона і повної свободи в своїй обновленій незалежній державі. На сім концерті було присутних багато наших братів з бувшої Угорщини, котрі з одушевленням подивляли і оплескували українські строї і рідні їм пісні і танки.

А. У.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КЕНТОН, О. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 115, повідомляє своїх членів, що місячний мітинг відбудеться в неділю, 29 травня, в годині 1.30 пополудни, в домі предсідателя. Проситься всіх членів прийти на мітинг, бо є дуже важна справа до полагодження. Довгуючі мають вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. — А. Бандровський, предс.; Ігн. Скубяк, кас.; К. Дрозда, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, подає до відома членам, що слідуючі збори відбудуться 29 травня, зараз по Сл. Божій, в галі парохіяльній при Оклей і Рабс ул. Обовязком є кождого члена бути присутним, бо є важні справи. Суспендованих минувшого місяця членів напоминається, щоби прийшли і бодай частинно сплатили свій довг, бо в противнім разі будуть виключені. — Микола Гуль, предс.; Іван Дацьків, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Тітка помилилася.

— Бачиш, Ірочко, приходить весна, дерева зазеленіються, цвіти зацвитуть, пташки вернуться. Ще день-два прилетять ластівки та бузьки...

— О, теточко, ти помиляєшся. Татко казав, що бузько прилетить до нас щойно в осени.

ЙДІМ УСІ НА ЮВИЛЕЙНІ СВЯТА В ЧЕСТЬ ЮРІЯ ВАШИНҐТОНА

—: з програмою виповненою :—

УКРАЇНСЬКИМ ХОРОМ ОЛЕКСАНДРА КОШИЦЯ І УКРАЇНСЬКИМ НАРОДНІМ БАЛЄТОМ ВАСИЛЯ АВРАМЕНКА.

вони відбудуться в такім порядку:

21. ҐРЕНД РЕПИДС, МИШ., четвер, 26 травня 1932, 8.15 вечір.
    ГАЛЯ: ST. CECILIA AUDITORIUM.
22. МОСКІҐОН, МИШ., пятниця, 27 травня 1932, в г. 8.15 веч.
    ГАЛЯ: MUSKEGON HEIGHTS HIGH SCHOOL.
23. МИЛВОКІ, ВИС., субота, 28 травня 1932, в год. 8.15 ввечір.
    ГАЛЯ: PABST THEATRE.
23. ШИКАҐО, ИЛЛ., неділя, 29 травня 1932, тільки 3.15 попол.
    ГАЛЯ: ORCHESTRA HALL.

ЦІНИ БІЛЄТІВ: Від 1 до 3 дол. — продаються при касі галі перед виступом.

Артистична управа: Школа Василя Авраменка.

УКРАЇНСЬКИЙ АРТИСТИЧНИЙ ТЕАТР
ВІДОГРАЄ ОПЕРУ В ТРОХ ДІЯХ. С. АРТИМОВСЬКОГО

„ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ"

В ЧЕТВЕР, ДНЯ 26-ГО ТРАВНЯ (MAY) 1932 РОКУ

О ГОДИНІ 8.15 ВЕЧЕРОМ.

В FLEISHER АВДИТОРІЇ, BROAD AND PINE STS., PHILADELPHIA, PA.,

ДІЄВІ ОСОБИ:

Михайло Швець, співак Київської Опери, в ролі .... КАРАСЯ
Елена Бассінґер, співачка Флор. Опери, в ролі .... ОКСАНИ
Бен. Ґробані, співак Філ. Ґренд Опери, в ролі .... СУЛТАНА
Тілі Бармач, співачка Сівік Опери в ролі .... ОДАРКИ
Фран. Чіпретті, співак Аполло Опери, в ролі .... АНДРЕЯ
Ґуліелмо Сабатіні, дир. Аме. Італ. Симфонічної Орхестри, Диріґент.
Д. Чутро, Балетмайстер.

Опера Запорожець за Дунаєм основана на історичній події коли то по зруйнованню Січи в 1775 часть козаків вийшла в Туреччину і там поселилися. Однак з туги за рідним краєм вони вернули домів в 1828 та дали основу Кубанським Козакам.

Опера буде виконана найкращими оперовими силами, в супроводі хору і орхестри з 30 музикантів.

Прегарні строї, чудова музика, наша пісня звучатиме серед чужих. Тож спішіть всі почути красу нашої музики і ширіть її між чужими.

ЦІНА ТІКЕТІВ ВІД 75 ЦЕНТІВ ДО $1.50

ЛІНІЯ ҐДИНЯ-АМЕРИКА

повідомляє, що

при корабельних білетах, закуплених по дню 25. травня б. р. включно, обовязують отсі ціни:

3-та КЛЯСА з Ню Йорку до Ґдині $ 79.50
в обі сторони $136.00

—o—

ТУРИСТИЧНА КЛЯСА з Ню Йорку до Ґдині $103.00
в обі сторони $172.00

—o—

КАБІНОВА КЛЯСА з Ню Йорку до Ґдині $114.00
в обі сторони $211.00

ЦІНИ НА ЦІЙ ЛІНІЇ АБСОЛЮТНО НАЙТАНШІ.

GDYNIA AMERICA LINE
(Formerly Baltic American Line)
89 BROAD STREET, NEW YORK, N. Y.
315 SO. DEARBORN STREET, CHICAGO, ILL.
UNION TRUST BUILDING, PITTSBURGH, PA.
110 STATE STREET, BOSTON, MASS.

УВАГА! **УКРАЇНЦІ!** УВАГА!

Повідомляємо вас про нашу нову систему роблення **убрань** на замовлення (SUITS TO ORDER). В нас дістанете добрий трівкий матеріял всякого рода фасонів, в дуже низькій ціні, в порівнанню, що на замовлення, буде коштувати дешевше як готове, той самий матеріял, першорядна робота і все після міри і угоди. Голоситися на адресу: 117,21

H. & H. TAILORING,
445 EAST 9th STREET, cor. Avenue A, NEW YORK CITY.
Властитель ПЕТРО ГРИНИШИН.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

COATESVILLE, PA.

FOREIGN GROUPS GIVE PROGRAM AT VETS' HOSPITAL.

Songs, Dances and Specialty Numbers Fixed By Committee.

One of the most elaborate programs ever attempted by local group was put on for the benefit of patients at United States Veterans' hospital last night by the Coatesville Americanization Committee with more than one hundred people from many different nationalities taking part.

The entertainment was known as an International Night program and included among the participants groups of Hungarians, Italians, Russians and Ukrainians. W. I. Cohen is chairman of the Americanization Committee.

The fifty-voice Ukrainian choir, directed by Rev. Peter Dmytryk, sang folk songs as one of the features of this end of the entertainment. Costumed dances of Ukrainia given by Lillian, Anna, William and John Fedorysk also made a big hit with the crowd.

The international program was the first entertainment, featuring different nationalities, presented at the Reservation. Chairmen of the various groups participating included: Hungarian, Trojan Jacobos; Italian, G. Cotone, J. Filoromo and C. Cristoforo; Russian, Rev. Basil Pavloff; Ukrainian, A. Gryckey.

(Coatesville Record,
May 6, 1932).

ПОДЯКА.

Я нижче підписаний складаю якнайсердечнішу подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені запомоги в сумі $25, котрі якраз прийшли мені впору в моїм тяжкім положенню. Рівночасно щиро дякую урядникам нашого відділу за їх щиру память, що не забули за мене.

Михайло Мулярчик,
член 218 від. У. Н. Союза,
Кемпбел, Огайо.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN TRIBUTE TO GEORGE WASHINGTON'S BICENTENNIAL.

UTICA, N. Y.

UKRAINIAN TROUP HERE.

Ukraine, Ukrainians? What are these terms, applied to the choir and ballet to appear at the Majestic Theater at 8:15 tonight?

An announcement given out by men of Sts. Peter and Paul Church, First and Catherine Streets, who are sponsoring the costumed presentation, gives this answer:

Bounded on the north by Russia, on the east by the River Volga and Caspian Sea, on the south by the Black Sea, and on the west by the Carpathian Mountains, an area the size of France and Italy combined, with an approximate population of 45,000,000. There is Ukrainia.

It was an independent state from the ninth century, but in 1775 was overrun by the armies of the Russian Empress, Catherine II, and now finds itself divided among four European contries.

Living in this country of vast plains, called "Steppes," the Ukrainians love the freedom of the open and their very souls are tortured when that freedom is denied. Their hearts throb with memories of the Ukrainian Cossacks and their brave deeds; of the terrible nights when Asiatic hordes would swoop down upon them, burn their hamlets and take with them young men for their slaves and beautiful maidens for their harems; of the warm winds of spring wafting gently from "Earey" (Egypt) bringing out a forest of scattering bloom, while in the orchards the white cherry blossoms hide the millions of nightingales that pour forth their melodies all night long; of the young maidens making wreaths of flowers to adorn their heads that they may please the young men when they all join in the spring dance, Hayeevka; of the mighty Dnieper in summer carrying its broad yellow waters to empty into the bluish waters of the Black Sea; of the warm summer nights when carefree youth goes out with a song on its lips to join in the dance of Hopak on the village green, or swing into the merry Katherina, and others pair off into the intricate steps of the rhythmic Kolomeyka, whilst the stalwart old men who carried traditions of the old Cossack battles strive to demonstrate their feeling of exhilaration in battling for their country in the Cossack dance, "Zaporoshetz." — That is Ukrainia.

(The Utica Observer-Dispatch,
May 15, 1932).

—o—

UKRAINIAN CHORUS COMMENDED HERE.

Chorus and Ballet Present Program in Honor of Washington.

Mayor Donnelley, A. J. Derbyshire and Alvin C. Spitzer, Scotia, president, Mohawk Valley Towns' Association, all highly commended the Ukrainian Chorus and ballet last night in brief addresses from the Majestic stage.

They characterized the performance as "splendid entertainment," and "almost divine music." The audience ceased trying to decipher the foreign tongue, listened only to the splendid harmonization of 17 male and 13 female voices.

Costumes from all provinces of Ukraine, displaying bright colors in heavy-looking materials, lost weight in whirling native dances executed with the silence of soft boots.

Little children not only took part in the group dance but made a hit as soloists. Dances depicted scenes of the highlander's life and of the young Ukrainian generation in America, and the chorus under the direction of Alexander Koshetz interpreted the folk song of the Ukraine in America.

The program was in tribute to George Washington. Mr. Spitzer in his address told of the reproduction of Washington's trip through Mohowk Valley which would be carried out July 17-24. As a finale, the entire ballet and chorus gathered in a circle waving small American and Ukrainian flags, four Cossacks stood with drawn swords on high, and with the audience congregation on its feet sang its only English number, "Star Spangled Banner."

(Utica Daily Press,
Monday, May 16, 1932).

—o—

TROY, N. Y.

UNUSUAL PROGRAM OFFERED HERE BY UKRAINNIAN TROUPE.

Colorful Concert and Ballet at Music Hall in Honor of Washington Draws Applause from Audience.

Something unusual was to be found in the program presented in Music Hall Saturday evening by Alexander Koshetz's Ukrainian chorus and Vasile Avramenko's ballet of the same lineage — the program representing the contribution of Troy Ukrainians to the local Washington bicentennial observance.

It it appeared a trifle incongruous to perform Ukrainian dances and sing Ukrainian songs in tribute to the memory of Washington there was a charming sincerity in the gesture. Both the ballet and chorus appeared in native costume — a kaleidoscopic arrangement of color with the girls in gay skirts of satin, velvet jackets and richly embroidered bodices and red boots; the men wearing those picturesque Cossack trousers and wedge-shaped hats.

Audience Appreciative.

Some of the rhythmic feats of the dancers, who ranged from tots to adults, were amazing. In their dancing there was fire and freedom — a natural freedom both vigorous and exhilirating. The entire program was hearty and full of color and minus the stiffness of the Russian court ballet. The hands and arms were used sparingly, save when the dancers swung one another in circles in a dizzying imitation of a spinning wheel. They dance with their feet the greater part of the time, which, after all, is the natural way to dance.

The performance of the ballet was at once infectious, creating a really astonishing enthusiasm. The large audience not only clapped thunderously at every opportunity, but took to stamping its collective feet in applause and demands for more. The program was well-rehearsed and well staged and reflected great credit upon Mr. Avramenko. Much of it was ensemble dancing, men and women in pairs by the dozen. Of particular favor were a solo dance by the agile Mr. Avramenko, and a hopak danced by a tiny boy and girl with the finish and assurance of seasoned troupers.

Honor Washington.

Mr. Koshetz directed his singers through a series of folk songs, mostly of his own arrangement, as the mid-part of the program. There was a robustness in their singing which proved ideal for the interpretation of the folk suites which made up the greater part of the group. The chorus of fifteen men and fifteen women was judiciously handled by the veteran conductor.

There were two outstanding numbers in the final group, the dance of the Tchumak from the Steppes, a historical dance which dates back to the seventeenth century when the Tchumaks turned Cossack; and the finale arrangement of song and dance in homage to the spirit of George Washington, which the combined ensembles seemed almost to revive. The folk orchestra played the accompaniments for the dances.

(The Troy Record,
Monday Evening, May 16, 1932).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На Народний Дім у селі Красна, повіт Коросно.

Наша Лемківщина рушилася до нового життя. А з нею віджило й наше рідне село Красна, що взялося побудувати у себе народну святиню, свій Український Народний Дім. Односельчани, котрі живуть з Америці, зраділи отсею роботою і собі постановили допомогти рідному селови, щоби воно просвітилося і зорґанізувалося.

Жертви напливають до Центрального Комітету з усіх сторін. І так з **Менчестер, Н. Г.,** переслав громадянин Атанас Беднарчик збірку в сумі $30.50, на яку склалися такі жертви:

А. Беднарчик $10; по $2: М. Качмарський, М. Добрянський. по $1: В. Качмарський (стар.), В. Качмарський (молод.), Ю. Ярома, Ю. Датків, Й. Петрик, З. Мочиляк, М. Тижбір, Т. Голембовський, Н. Ковальчук, о. А. Черепаняк, Й. Харко, В. Петрів, І. Смарж, В. Романець; по 50 ц.: О. Буцяк, Марія Бурин, П. Хруняк, П. Миґаль, Я. Стичкович, Петро Бойко, М. Пийко. — Разом $30.50.

В **Елизабет, Н. Дж.,** зложили: А. Буса $5; Р. Слободян $1.— Разом $6.

З **Алден, Па.,** і з околиці **Вилкс Бері** зложили: М. Рудовська $10; П. Петрончак $5; І. Петрончак $2. — Разом $17. — Різдвяну коляду в **Нюарку, Н. Дж.,** зложили: М. Ткач $4; М. Кобаса $3; Н. Ятчишин і Т. Смаґула по $2; по $1: Л. Лесняк, М. Лесняк, М. Мельник, І. Смага, Ю. Беднарчик, а Г. Турко $1.30. — Разом $17.30. — Улаштовано баль в **Сингек, Н. Дж.,** дня 23. січня 1932, з якого було чистого доходу $74.30. — Разом придбано $114.60.

Допомоговий комітет в Нюарку взиває далі односельчан до дальшої жертвенности помогти своїм братам в рідним селі, де вже розпочато будову національної святині. Допомоговий Комтет має вислати до комітету будови в краю $1,500, та, на жаль, такої суми ще нема. Просимо односельчан присилати свої жертви до Комітету в Нюарку на руки секретаря А. Лесняка, 18? So. Orange Ave., Newark, N. J.

За Комітет:
Н. Ятчишин, голова;
Ю. Беднарчик, скарбник;
А. Лесняк, секретар.

ПОДЯКА.

Я нижче підписана членкиня від. 103 У. Н. Союза складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за скоре уділення мені запомоги в сумі $50, котрі то гроші допомогли мені в моїм тяжкім стані, а головно в теперішнім тяжкім часі.

Марія Михайлишин.

У НОЧИ.

Так тихо у ночи,
Що чую віддих свій,
Та чую буревій
Від сумних дум і мрій.
  Так тихо у ночи,
  Що чую серця стук,
  І чую в ньому біль
  Від туги і від мук.
Так темно у ночи
А я, мій краю, знай,
Бачу наш рідний сад,
Чую, як шумить гай.
  Хоч очи я замкну,
  Так виджу ті поля,
  Широкий луг і ліс,
  Де бавилась все я.
Хоч тихо у ночи,
А мені все здаєсь,
Що чую вербів шум,
Що пливе річка десь.
  Хоч тихо у ночи,
  Я чую мов ґень-ґень,
  Як стогне рідний край,
  Це чую в ніч і в день.

Катря Новосад.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І НЕВІДОМА ІМПЕРІЯ.

(42)

Очи Ділекти перейшли лиця бранців, шукаючи Прекляруса. Вона й не доглянула, як до її льожі підійшов мущина й сів коло неї. „Його тут нема", сказав мущина. Дівчина поглянула скоро на нього. „Фастус!" — скрикнула вона.

—o—

„Доля Максімуса Прекляруса лежить у твоїх руках", сказав Фастус. „Зречися його та обіцяй мені стати моєю жінкою, і його звільнять від обовязку станути на „арену". „Він не захотів би цього", сказала дівчина". „Твоя відповідь", сказав Фастус, „відноситься до твого батька, матери і Фестивітаса таксамо, як до Прекляруса".

Сказавши цю дивну осторогу, князь із щурячим лицем обернувся й вийшов з льожі Діона Сплендіуса. Незадовго почалося представлення. Під лопотячими прапорами й повіваючими шарфами тисячголова страшна, жорстока товпа дивилася на на людей і звірів, що входили на сцену серед гуку труб на смертельний бій.

—o—

Сублятус був імператором і вмів уряджувати представлення. Він знав, що найбільшою притягаючою точкою на представленню цього дня буде малполюд, і він хотів уживати його цілий тиждень. Тому то Тарзан знайшовся першого дня на сцені, випханий без зброї до бою проти другого беззбройного мущини.

—o—